

Finansklagenemnda Skade

(Gebyr for uforsikret kjøretøy)

Avgjørelse FinKN 2025-501

16.5.2025

Trafikksforsikringsforeningen (Gebyr)

Gebyr for uforsikret motorvogn

For sent meldt klage? – ikke lastes for å ha oversett klagefristen? – særlige grunner som gjør det rimelig at klagen blir prøvd?

Klager ble ilagt gebyr den 23.5.18 for perioden fra og med 20.5.18 til og med 18.9.22. Klage på gebyret ble formelt fremmet 9.10.24. Trafikksforsikringsforeningen avviste klagen som for sent fremsatt. Klager anførte at han hadde forsøkt å klage på telefon i desember 2018, og gjentatte ganger senere. Klager mente han hadde fått feil informasjon om hvor klage kunne rettes, og at han uansett klaget på e-post i juli 2023. Klager mente også at brudd på forsikringsplikten skyldtes forhold utenfor hans kontroll. Nemnda kom til at klage i saken var for sent fremsatt, men at det, i henhold til gebyrforskriften § 8 andre ledd andre setning bokstav a måtte gis oppreisning for oversittelse av fristen da klager, slik nemnda så det, ikke kunne lastes for fristoversittelsen eller for å ha drøyd med å klage. Nemnda viste videre til forskriftens tredje ledd, og la til grunn at endring av illeggelsen av gebyret i denne sak ikke kunne medføre skade eller ulempe for andre. Nemnda kom etter dette til at Trafikksforsikringsforeningen bør foreta en ny realitetsvurdering av saken.

GEBYRETS STØRRELSE: 20.5.18 – 18.9.22 (gjenstående 18.7.18 – 6.11.18 og 16.11.18 – 27.11.19)

Saksfremstilling

Saken gjelder spørsmål om klage over illeggelse av gebyr for uforsikret motorvogn, jf. bilansvarslova § 17a, skal avvises som for sent fremsatt, jf. forvaltningsloven § 31.

Ifølge TFFAuto oppphørte forsikringen for det aktuelle kjøretøyet 27.1.18. Kjøretøyet var deretter uforsikret frem til det ble avregistrert 19.9.22.

Trafikksforsikringsforeningen ila klager gebyr for uforsikret kjøretøy 23.5.18. Den opprinnelige gebyrperioden var fra og med 20.5.18 til og med 18.9.22. De gjenstående aktive kravene gjelder periodene fra og med 18.7.18 til og med 6.11.18, og fra og med 16.11.18 til og med 27.11.19.

Trafikksforsikringsforeningen har fremlagt en av fakturaene for det ilagte gebyret, utstedt 2.1.19, der det fremgikk det at illeggelsen kunne «...påklages til Finansklagenemnda ved å sende en skriftlig klage til TFF innen tre uker etter mottak av illeggelsen av gebyrkravet». Kravet ble sendt til klager per post til adressen (...).

Trafikksforsikringsforeningen ringte til klager 12.12.18. Av et notat fra samtalen fremgår følgende:

Ringte kunde v/B xxxxxxxx. info saldo, salær, deb forteller at skiltene er kondemnert og kjøretøyet er solgt i deler. henvist deb til politiet melde skiltene tapt. også henvist til post@.

Videre ringte klager til Trafikksforsikringsforeningen 24.10.22 og bestred kravet. Klager fikk beskjed om å rette klagen skriftlig via tff.no, og at inkassoselskapet da ville få beskjed om å sette saken i bero.

Gebyrileggelsen ble påklaget 9.10.24 per telefon og e-post. Klagen var en videresendt e-post med bestridelse av kravet, som klager også hadde sendt til Trafikksforsikringsforeningen og inkassoselskapet sommeren 2023. Klager skrev blant annet:

Sender som avtalt dokumentasjon på delesalg som gjorde at (...) ikke kunne brukes, da jeg selv makulerte skiltene før lovendringen som påbød lovpålagt ansvarsforsikring trådte i kraft. Legger også med kopi av den opprinnelige anmeldelsen som nå er til behandling da flere av mine kjøretøy ble stjålet og skrotet.

Trafikksforsikringsforeningen svarte blant annet at gebyrperioden ville kortes ned dersom klager kunne dokumentere at kjøretøyet ble avregistrert tidligere.

Klager svarte at han ventet på svar fra Statens vegvesen vedrørende tilbakedatering av tap av kjennemerker, og forklarte at han selv makulerte skiltene i 2017 og solgte kjøretøyet i deler. Videre viste klager til saksbehandlingsfeil hos Politiet, som hadde ført til at kjøretøyet ikke var registrert som stjålet og derfor ikke ettersøkt i ELYS.

Trafikksforsikringsforeningen besluttet 18.12.24 å avise klagen som for sent fremsatt, og oversendte samtidig saken til Finansklagenemnda for overprøving. Klager opprettholdt klagen.

Klager anfører at klagen må tas til behandling og kravet slettes. Klager anfører at han forsøkte å bestride kravene på telefon allerede 12.12.18, og senere har forsøkt å klage på gebyrileggelsen gjentatte ganger. Foreningen nektet klager på telefon å sende klage på e-post, da han opplevde problemer med å klage gjennom foreningens nettportal. Det var først i 26.7.23 at klager ble oppmerksom på at han kunne sende klage på e-post, og det resulterte i at klagen ble for sent fremsatt.

Klager ble fortalt at Statens vegvesen at et skrotet kjøretøy ikke trengte forsikring. Klager valgte å skrote kjøretøyet selv, da mopeder først ble omfattet av vrakpantordningen 1.1.19.

Klager viser til at skiltene ble makulert med bruk av vinkelsliper vinteren 2017, før lovendringen som åpnet for gebyr trådte i kraft. Store deler av kjøretøyet ble solgt i deler og har ikke vært i bruk. Det kunne ikke regnes som motorvogn etter vegtrafikkloven § 2, og var derfor heller ikke forsikringspliktig. Klager avregistrerte kjøretøyet på nett da det ble mulig høsten 2022. Klager har vært i kontakt med Statens Vegvesen lokalt, og fått beskjed om at registrering av tap av kjennemerker så langt tilbake i tid ikke er mulig. Klager anfører at han ikke har mottatt kravene per post.

Den manglende behandling av klagen i 2023, og at foreningen ikke informerte om klageadgang til Finansklagenemnda, utgjør saksbehandlingsfeil etter forvaltningslovens § 41. Foreningen skulle etter inkassoloven § 17 skulle ha stanset innkreving av gebyret inntil tvisten var avklart. Klager anfører at rimelighetshensyn taler for at gebyrkravet er uforholdsmessig stort med tanke på at kjøretøyet var ubrukelig.

Trafikksforsikringsforeningen anfører at klagen skal avvises som for sent fremsatt. Gebyrkravet ble sendt ut 23.5.18 og klager fremmet først klage 9.10.24. Foreningen viser til at klager allerede i desember 2018 og oktober 2022 var i kontakt med foreningen og fikk informasjon og veiledning om å fremme klage. Klagen ble avvist da klager ikke klaget før 9.10.24. Klager var også i kontakt med inkassoselskapet tre ganger i 2022 og 2023, hvor klager ble henvist til tff.no og informert om at eventuelle klager på gebyrene måtte sendes dit.

Det er fremdeles aktive krav for periodene 18.7.18 – 6.11.18 og 16.11.18 – 27.11.19. Det ble sendt utleggsbegjæring 18.2.20 og avholdt utleggsforretning 7.5.20. Det ble sendt en ny utleggsbegjæring 2.9.24, og den er per i dag enda ikke avholdt.

Trafikksforsikringsforeningen finner ikke at det foreligger grunner som nevnt i forskriften § 8 som tilsier at klagen skal tas til behandling. Foreningen kan heller ikke se at det forelå forhold utenfor klagers kontroll som gjør at brudd for forsikringsplikten må anses unnskyldelig.

Sekretariatets konklusjon: Sekretariatet kom til at klagen var fremsatt for sent, og at det ikke forelå forhold som nevnt i gebyrforskriften § 8 andre ledd andre punktum som tilsa at klagen likevel burde tas til behandling:

Om klagefristen er oversittet

Ileggelse av gebyr kan påklages av den gebyrpliktige, jf. forskrift om gebyr for uforsikret motorvogn (gebyrforskriften) § 8 første ledd. Fristen for å klage er i henhold til andre ledd tre uker fra det tidspunkt underretning om beslutning om gebyrileggelse er kommet frem til den gebyrpliktige.

Underretningen skjer gjennom utsendelse av gebyrkrav. Foreningen har opplyst at det første gebyrkravet ble sendt 23.5.18, og at kravene ikke har kommet i retur. Du har anført at foreningen har sendt kravene til feil adresse i mange år, slik at du ikke har mottatt kravene.

Finansklagenemnda Skade (TFF Gebyr) uttalte i avgjørelsen FinKN 2019-628 at varslene om gebyrileggelse må være avsendt på en betryggende måte, jf. gebyrforskriften § 7. Med «betryggende» menes at «krav kan sendes til en adresse og/eller på annen måte som det er god grunn til å tro at man vil nå frem til adressaten på», se eksempelvis FinKN 2019-962. Det er Trafikksforsikringsforeningen som har bevisbyrden for at gebyrkravet er sendt, men det er ikke et krav om at innholdet i brevet må ha kommet til mottakerens kunnskap, se blant annet FinKN 2019-085.

Slik saken er opplyst, ble gebyrkravet sendt til din folkeregistrerte adresse på tidspunktet for gebyrileggelsen. Når kravene ikke kom i retur til foreningen, legger vi til grunn at underretningen om gebyrkrav er betryggende avsendt, jf. forskriftens § 7.

I så fall begynte klagefristen på tre uker å løpe kort tid etter at kravet ble sendt til deg 23.5.18. Dersom man legger til grunn en ukes postgang, utløp klagefristen senest 20.6.18, altså tre uker etter at kravet må ha kommet frem til deg.

Foreningen har dokumentert at du klaget på ileggelsen av gebyret 9.10.24.

Du har vist til at du forsøkte å klage på gebyrileggelsen i juli 2023. Du har dokumentert at du bestred kravet overfor Kredinor og at du videresendte samme bestridelse på e-post til foreningen. Du fikk til svar fra foreningen blant annet at gebyrperioden kunne kortes ned dersom du kunne dokumentere en tidligere avregistrering av kjøretøyet. Da det kun er deler av svaret fra foreningen som kommer frem av skjermdumpen du har sendt inn, er det uklart for oss hva foreningen ellers skrev til deg, og hvorfor henvendelsen din ikke ble behandlet som en klage den gang. Vi kan uansett ikke se at det får avgjørende betydning i din sak, da gebyrperioden ble avsluttet 18.9.22, altså ti måneder før din bestridelse av kravet i juli 2023.

Vi har derfor kommet til at klagefristen er oversittet.

Om klagen likevel kan tas til behandling

En klage kan i noen tilfeller tas til behandling selv om den gebyrpliktige ikke har overholdt klagefristen, jf. gebyrforskriften § 8 andre ledd andre punktum.

Såkalt oppfrisking av klagefristen er aktuelt når vedkommende ikke kan lastes (bebreides) for å ha oversittet fristen eller for å ha droyd med klage (bokstav a) eller det av særlige grunner er rimelig at klagen blir prøvd (bokstav b).

Det er ikke kommet frem opplysninger om helsemessige eller andre forhold som tilsier at det i ditt tilfelle dreier seg om en unnskyldelig fristoversittelse. Det er dermed ikke grunnlag for å behandle klagen etter bokstav a.

Ved vurderingen av om det foreligger særlige grunner etter bokstav b, ser sekretariatet hen til fristoversittelsens lengde. I denne saken er klagefristen oversittet med mer enn seks år, og det dreier seg dermed om en betydelig fristoversittelse. Vi bemerker at fristoversittelsen er også betydelig dersom det legges til grunn at du klaget på gebyrileggelsen i juli 2023, da klagefristen utløp fem år tidligere. Det skal da mer til for å se bort fra klagefristen enn ved en beskjeden oversittelse.

Dersom vedtaket fremstår som tvilsomt rettslig sett, vil dette kunne være en særlig grunn til å innrømme oppfriskning. Slik saken er presentert, kan imidlertid ikke sekretariatet se at det er noe som tilsier at klagen vil kunne føre frem. Sekretariatet viser til at det fremgår av fremlagt hendelsesoversikt fra TFFAuto at kjøretøyet var uforsikret i perioden det er ilagt gebyr. At et kjøretøy ikke er i bruk eller kjørbart, fritar heller ikke for registrerings- eller forsikringsplikt, jf. blant annet nemndas avgjørelse FinKN 2019-810.

Det er heller ikke fremlagt opplysninger som gir grunn til å tro at du ville fått ettergitt hele eller deler av gebyrkravet etter reglene for dispensasjon i bilansvarslova § 17 a andre ledd og gebyrforskriften § 9. En forutsetning for dispensasjon er at det er forhold utenfor din kontroll som har ført til at kjøretøyet ble stående uforsikret i gebyrperioden.

Du har vist til at du var 18 år gammel i 2018/2019, og ikke kjent med bilansvarsloven. Manglende kjennskap til reglene, såkalt rettsvillfarelse, gir som hovedregel ikke grunnlag for dispensasjon fra gebyrplikten, jf. blant annet FinKN 2019-814 og FinKN 2021-861. Selv om skiltene ble destruert før gebyrordningen trådte i kraft, gjaldt det likevel en plikt til å forsikre registrerte kjøretøy. For eksempel kunne du ha forsikret kjøretøyet da du ble ilagt gebyr, og kontaktet Statens vegvesen for formelt å avregistrere kjøretøyet. At det dreier seg om et kjøretøy som ikke var kjørbart eller har vært i bruk, gir heller ikke grunnlag for dispensasjon fra gebyrplikten (ettergivelse), jf. FinKN 2019-751. Slik saken er opplyst, ser det også ut til at foreningen har underrettet deg om gebyrileggelsen i tråd med reglene i gebyrforskriften § 7.

Vår vurdering er dermed at klagefristen er oversittet, og at det ikke er grunnlag for å ta klagen til behandling til tross for fristoversittelsen. Dette betyr at vi er enige med Trafikksforsikringsforeningen i at klagen din skal avvises.

Lemping av størrelsen på gebyret

Du mener at rimelighetshensyn taler for at gebyrkravet på over kr 300 000 er uforholdsmessig stort, og viser til skattemelding fra 2020 som viser sterkt redusert inntekt.

Gebyrperioden i denne saken er svært lang. Når det gjelder forhold som er ikke er omfattet av bestemmelsen i gebyrforskriften § 9, er det opp til Trafikksforsikringsforeningen å vurdere om gebyret helt eller delvis bør ettergis (se sak FinKN 2019-083). Det kan i enkelte tilfeller være grunnlag for å ettergi gebyret selv om vilkårene for dispensasjon ikke er oppfylt. Om dette heter det i Prop. 1 LS (2017-2018) Skatter, avgifter og toll 2018 side 202:

Utover tilfellet som i annet ledd er angitt som ettergivelsesgrunn, vil det først og fremst være i særlige tilfeller at det kan være aktuelt å ettergi kravet. Trafikksforsikringsforeningen vil også kunne lempe på et krav ut fra rene innfordringsmessige hensyn.

Det fremgår av også av de nevnte forarbeidene (side 200) at Trafikksforsikringsforeningen har en aktivitetsplikt til å følge opp unnlater av å betale gebyr.

Finansklagenemnda kan ikke ta stilling til rene spørsmål om lemping, og du må derfor eventuelt ta kontakt med Trafikksforsikringsforeningen når det gjelder dette.

Problemstillingen for nemnda

Spørsmålet til nemnda er om klagen er fremsatt for sent, og om klagen eventuelt likevel kan tas under behandling.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

I Finansdepartementets Høringsnotat – Forslag om endringer i bilansvarslova og forskrift om trafikktrygd, samt ny forskrift om tvangsmulkt for uforsikrede kjøretøyer – Saksnr. 13/5262 10.11.2016 på side 23 skriver departementet blant annet følgende:

”Bestemmelse om klage er foreslått i forskriften § 8. I likhet med hva som gjelder for vedtak truffet av forvaltningen, bør også TFFs beslutning om tvangsmulkt kunne påklages. Klageretten ivaretar et grunnleggende rettssikkerhetshensyn.”

Videre på samme sted heter det:

Klagefristen er satt til tre uker, og klagen sendes til TFF som skal forberede klagebehandlingen, herunder vurdere beslutningen på nytt.

I Prop. 1 LS (2017-2018) Skatter, avgifter og toll 2018 behandlet departementet forholdet til forvaltningsloven i kapittel 15.8.2 og uttalte blant annet:

Trafikksforsikringsforeningen er et privat rettssubjekt som er opprettet av forsikringsbransjen. Foreningen opptrer på vegne av og for selskapene, og ikke på vegne av det offentlige, selv om gebyret er en følge av selve plikten til å ha forsikring, som er et offentligrettslig pålegg. Selv om foreningen gjennom dette også ivaretar et samfunnsformål, mener departementet at foreningens virksomhet knyttet til gebyret, ikke bør reguleres av forvaltningsloven. I stedet vil forvaltningsbestemmelser som ivaretar eierens rettssikkerhet med hensyn til varsling, underretning om illeggelsen, og klagemulighet, bli innarbeidet i forskrift.

I kapittel 15.10 Merknader til lovforslaget er det i kommentaren til bilansvarslova § 17 a ikke skrevet noe nærmere om klagemåte, utgangspunkt for klagefrist ved lange gebyrperioder o.s.v.

Bilansvarslova § 17 femte og sjette ledd lyder slik:

Forvaltningsloven gjelder ikke for avgjørd om gebyr.

Departementet kan gi nærmere føresegner om fastsettelse og gjennomføring av gebyr, under dette om sakshandsaming, varigheita og storleiken på gebyret, om rett til å klage på avgjørd om gebyr og om ettergiving av gebyr.

Gebyrforskriften § 8 om klage fikk denne ordlyden:

Illeggelse av gebyr etter denne forskrift kan påklages av den gebyrpliktige eller annen med rettslig klageinteresse. Finansklagenemnda er klageinstans. Finansklagenemndas vedtak i klagesak eller vedtak om å avvise klagen, kan ikke påklages.

Fristen for å klage er tre uker fra det tidspunkt underretning om beslutningen er kommet frem til den gebyrpliktige. Selv om klageren har oversett klagefristen, kan klagen tas under behandling såfremt

- a. den gebyrpliktige eller dennes fullmektig ikke kan lastes for å ha oversett fristen eller for å ha drøyd med klage
- b. det av særlige grunner er rimelig at klagen blir prøvd

Ved vurderingen av om klagen bør tas opp til behandling, skal det også legges vekt på om endring av illeggelse av kravet kan medføre skade eller ulempe for andre.

Klagen skal sendes til Trafikksforsikringsforeningen som vurderer saken på nytt. Dersom Trafikksforsikringsforeningen ikke finner grunnlag for å endre illeggelse av kravet, oversendes klagen til Finansklagenemnda, med gjenpart til den kravet er rettet mot.

Finansklagenemnda kan prøve alle sider av saken og ta hensyn til nye omstendigheter.

Første setning i andre ledd svarer til forvaltningsloven § 29 første ledd første setning.

Utgangspunktet for beregningen av klagefristen er altså tre uker fra det tidspunkt underretning om beslutningen om å illegge gebyr kom frem til den gebyrpliktige. I forvaltningen treffes det enkeltvedtak, mens gebyrer ilegges løpende; hver dag påløper det et nytt gebyr. Når gebyrperioden er kortvarig – fra noen dager til en uke eller to – synes det etter nemndas syn uproblematisk å ta et slikt utgangspunkt for fristberegningen, men i saker der gebyret løper over lengre tid som i vår sak reiser det seg flere vanskelige problemstillinger.

Klager ble ilagt gebyret 23.5.18, og dersom man skal ta bestemmelsen strengt på ordet, er nemnda enig med sekretariatet i at klagefristen utløp omtrent en måned etter utsendelsen, men dersom en slik forståelse legges til grunn, innebærer det at det ikke er mulig å påklage forhold som inntreffer senere i gebyrperioden som i dette tilfellet opprinnelig løp helt til 18.9.22. Dette kan, etter nemndas syn ikke ha vært meningen, i alle fall når gebyrperioden strekker seg over et lengre tidsrom.

Gebyr ilegges løpende. Det betyr at det ilegges et nytt gebyr for hver dag som går. En selvstendig klagefrist for hvert gebyr, er uhensiktsmessig. Trafikksforsikringsforeningen sender etter det som er

opplyst i andre tilsvarende saker, ut nye krav om gebyr to ganger i måneden, og man kunne tenke seg at man tok utgangspunkt i hvert slikt krav og beregnet selvstendige klagefrister for hvert krav, men også dette er, slik nemnda ser det, uhensiktsmessig. Nemnda mener av disse grunner at rettssikkerhetsmessige hensyn tilsier at klagefristen ikke bør starte før utløpet av den samlede gebyrperioden. Et slikt utgangspunkt er lett å konstatere og derfor enkelt for Trafikksforsikringsforeningen å praktisere, og det er den gunstigste ordningen for de gebyrpliktige.

Det neste spørsmål er hvordan man kan klage – er det tilstrekkelig med å fremsette klagen muntlig eller må den fremsettes skriftlig.

I gebyrforskriften § 8 fjerde ledd heter det at klagen skal "sendes til Trafikksforsikringen". Det tyder på at lovgiver har ment at det er et krav om skriftlighet, men det reiser i så fall spørsmål om Trafikksforsikringsforeningens veiledningsplikt dersom det fremsettes en muntlig klage. Det er dokumentert at klager ringte Trafikksforsikringsforeningen 24.10.22 – vel en måned etter gebyrperiodens opphør. Ifølge notatet som er lagt frem av Trafikksforsikringsforeningen bestred klager kravet. Han ble da informert om at han "må rette sin klage skriftlig via tff.no.". En slik beskjed tilfredsstiller, slik nemnda ser det, uansett ikke informasjonsplikten, idet klage må kunne sendes i brev i posten eller elektronisk som e-post.

Deretter blir det spørsmål om på hvilket tidspunkt gyldig klage uansett må anses fremsatt.

Det er i saken lagt frem kopi av e-post utveksling mellom klager, Kreditor og Trafikksforsikringsforeningen. Kopiene fremstår delvis som ufullstendige, men nemnda legger til grunn at klager 27.6.23 sendte en e-post til Kreditor (Trafikksforsikringsforeningens samarbeidspartner) der emnet var bestridelse av gebyr, og der klager viste til telefonsamtale samme dag, la ved "all dokumentasjon jeg sitter på i dag" og forklarte seg nærmere. Den 26.7.23 sendte han en e-post til Trafikksforsikringsforeningen med emne "Bestridelse av gebyr for [reg. nr. på begge de kjøretøyene som er til behandling i nemnda]". Øvrig tekst er ikke fremlagt, men Trafikksforsikringsforeningen svarte dagen etter i generelle ordelag, tilsynelatende uten å oppfatte henvendelsen som en klage.

Etter nemndas vurdering har klager gjort det overveiende sannsynlig at han senest 27. juni 2023 fremsatte skriftlig klage på det ilagte gebyret.

Nemnda legger således til grunn at klage ble satt frem for sent, vel ni måneder etter at opprinnelig gebyrperiode utløp.

Forskriften § 8 andre ledd andre setning bokstav a gir adgang til å gi oppreisning for oversittelse av fristen når den gebyrpliktige ikke kan lastes for fristoversittelsen eller for å ha drøyd med å klage, og etter tredje ledd skal det vektlegges om endring av illeggelsen av gebyret kan medføre skade eller ulempe for andre. Tilsvarende bestemmelse finnes i forvaltningsloven § 31 første og andre ledd.

Slik nemnda ser det, glir de to alternativene som forskriften her stiller opp i bokstav a, over i hverandre. Nemnda tar utgangspunkt i at klager er født i mars 2000. Han var med andre ord bare så vidt fylt 18 år da det opprinnelige gebyret ble ilagt, og har ikke hatt juridisk bistand. Han bestred gebyrileggelsen muntlig allerede en måneds tid etter dens avslutning. Veiledningen han fikk fremstår som mangelfull. En eventuell endring av illeggelsen kan, slik nemnda ser det, ikke skade eller være til ulempe for andre personer, og etter en samlet vurdering av disse forhold er nemnda kommet til at klagen bør undergis realitetsvurdering.

Trafikksforsikringsforeningen har ikke vurdert realiteten i klagen, og saken bør derfor sendes tilbake til Trafikksforsikringsforeningen for en slik behandling.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Klager gis medhold.

Ved behandlingen deltok Rune Jensen (leder), Lars Barnholdt (bransjerepresentant) og Berit Aamodt (forbrukerrepresentant)